

ДЕРЖАВНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Маріанна Павлишин

Львівський національний університет імені Івана Франка,
79008, м. Львів, просп. Свободи, 18,

e-mail: marianna.pavlyshyn@lnu.edu.ua, P.Maryanka@i.ua; ORCID: 0000-0003-3044-297X

Анотація. У статті доведено, що економічний механізм державного регулювання системи забезпечення продовольчої безпеки України складний, багатовекторний. Цей механізм включає сфери, форми, методи, принципи, засоби, функції, законодавче регулювання різних секторів економіки.

У статті наведено складові механізму державного забезпечення продовольчої безпеки, а саме: розвиток вітчизняної галузі харчової промисловості та АПК, гармонізація українського законодавства до норм ЄС, пріоритетність розвитку вітчизняного товаровиробника та створення високотехнологічного виробництва товарів, збалансованість інтересів держави й бізнесу, розвиток інфраструктури продовольчого ринку, контроль за безпечністю, експорт товарів з високою часткою доданої вартості. У статті міститься модель продовольчої безпеки із врахуванням критеріїв «Римської декларації про всесвітню продовольчу безпеку», наведено її складові: фізична й економічна доступність до продовольства; безпека та якість харчування; продовольча незалежність; надійність відносно сезонних і погодних коливань; сталий розвиток виробництва.

Зазначено також, що провідними секторами національної економіки є харчова промисловість та АПК з інвестиційним win-win портфелем у \$57 млрд. Ці сектори прямолинійно впливають на продовольче забезпечення України. Однією з форм економічного механізму державного регулювання розвитку АПК є грошово-кредитне регулювання, а саме виділення фінансової допомоги є суттєвою допомогою аграріям. З метою підтримки економічного відновлення аграрного сектору України для аграрних підприємств, які постраждали внаслідок військової агресії РФ, запроваджено різні урядові та міжнародні програми. Сьогодні вагоме значення має макрофінансова допомога міжнародних партнерів.

Сформульовано практичні рекомендації щодо державного механізму забезпечення продовольчої безпеки в Україні.

Ключові слова: економічний механізм, державне регулювання, тарифне і нетарифне регулювання, продовольча безпека, агропромисловий комплекс.

Постановка проблеми. У ХХІ столітті проблема продовольчого забезпечення вийшла на глобальний рівень. Сьогодні, вона стала особливо актуальною через нові виклики та загрози людству, які спричинені різними факторами [1]. Наприклад, зміна

клімату на планеті зумовлює глобальне потепління. Небезпека знищення біорозмаїття рослин у *межах* видів призводить до зменшення продовольчих ресурсів. Глобальна економічна, політична кризи, війни впливають на подорожчання енергоносіїв і логістики, а також підвищення цін на харчові продукти. На думку міжнародних експертів, війна в Україні призвела до підвищення рівня продуктової інфляції у бідних країнах Північної Африки й Близького Сходу. Негативні наслідки війни призвели до ще сильнішого загострення проблеми глобальної продовольчої кризи.

Нами доведено, що природні катаклізми, війна, міжнародна політика, сучасна господарська діяльність людини, інші соціально-економічні, політичні, технологічні явища і процеси призвели до прискореного руйнування ландшафту, погіршення стану земель сільськогосподарського призначення [2]. Наслідками такої людської діяльності є загроза глобальній продовольчій безпеці. Все вище викладене підтверджує актуальність обраної теми і актуальність досліджень механізму продовольчого забезпечення в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багатьма економістами проводиться аналіз та оцінка прямих і непрямих втрат аграрного бізнесу України в умовах війни. Зокрема, дослідниками Лопатинським Ю., Белей С., Капеліста І., Денисюк Л., Павлишин М. доведено, що під час війни аграрний сектор України надзвичайно сильно постраждав через руйнування інфраструктури, обладнання, зерносховищ, контрабанду зернової продукції тощо [3]. Важливий внесок в наукове обґрунтування факторів, які забезпечують зміцнення національної продовольчої безпеки було зроблено Івановим С. і Юдіною С. [4]. У монографії Іванов С. обґрунтовує вплив війни на економічні зміни у продовольчому забезпеченні населення України [5]. Ряд науковців Мудрак Р., Лагодієнко В., Осіпова А., Фротер О. та Соколюк К. присвятили свої публікації дослідженню діючої концепції продовольчої безпеки України. Вони вказали на першочергові заходи національної продовольчої політики [6]. Отже, огляд різних джерел з останніми результатами досліджень науковців свідчать, що проблемні питання державного регулювання продовольчої безпеки в Україні є надзвичайно актуальними.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення складових економічного механізму державного регулювання продовольчого забезпечення в Україні. Для досягнення мети поставлено такі завдання:

- 1) Розглянути сфери державного регулювання національної економіки у системі продовольчого забезпечення.
- 2) Визначити складові системи забезпечення продовольчої безпеки в Україні.
- 3) Проаналізувати механізм державного забезпечення продовольчої безпеки в Україні

Об'єкт дослідження – складові механізму забезпечення продовольчої безпеки.

Предмет вивчення – сфери та складові комплексної моделі державного регулювання продовольчого забезпечення в умовах воєнного стану України.

Методи дослідження. Нами використано як загальнонаукові, так і спеціальні методи: діалектичне пізнання економічних явищ, порівняння, соціально-економічного прогнозування, статистичної обробки, графічної інтерпретації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Продовольча безпека держави суттєво залежить від розвитку сектора АПК України. Економічний механізм державного регулювання системи забезпечення продовольчої безпеки України складний, багатовекторний. Він включає сфери, форми, методи, принципи, засоби, функції, законодавче регулювання. На рис.1 представлено сфери державного регулювання розвитку АПК у системі продовольчого забезпечення.

Сфера тарифного регулювання		Сфера нетарифного регулювання
Регулює вплив економіки на ринок		Регулює соціальні та адміністративні аспекти
Тарифне регулювання	Цінове регулювання	Засоби, важелі та інструменти
Механізми впливу на ринок	Адміністративні заходи в ціноутворенні:	Застосування регуляторних заходів, організація контролю, здійснення нагляду:
– система оподаткування	– обмеження цін (max./min.) на харчові продукти, послуги	– за господарською діяльністю підприємств АПК, харчової промисловості,
– митні тарифи	– мінімальна заробітна плата	– технічне регулювання безпечності харчових продуктів,
– митні збори	– прожитковий мінімум	– технічне регулювання систем управління якістю продовольства,
	– споживчий кошик	– контроль за виробництвом, обсягом експорту та імпорту продовольства,
		– додержання норм правилами торгівлі та переміщення через митний кордон, квотування та ліцензування,
		– нагляд за логістичними послугами

Рис. 1. Сфери державного регулювання розвитку АПК у системі продовольчого забезпечення України

Джерело: побудовано автором

З рис. 1 видно, що тарифне регулювання АПК України включає державний механізм впливу на ринок через податки, митні збори і тарифи. Органи влади здійснюють також регулювання соціальних та адміністративних аспектів АПК України, застосовуючи регуляторні заходи, здійснюючи державний контроль за безпечністю, якістю, а також нагляд за дотриманням правил торгівлі харчовими продуктами тощо.

Для глибшого розуміння суті механізму державного забезпечення продовольством нами побудована модель системи регулювання продовольчої безпеки. На рис. 2 представлено основні складові частини, які становлять систему державного регулювання продовольчої безпеки в Україні.



Рис. 2. Комплексна модель державного регулювання продовольчої безпеки України
Джерело: побудовано автором на основі [4]

У своїх працях економісти звертають особливу увагу на складові частини, які формують систему національної продовольчої безпеки [7]. На рис.3 нами деталізовано складові частини моделі продовольчої безпеки із врахуванням критеріїв «Римської декларації про всесвітню продовольчу безпеку» [8].

Отже, модель продовольчої безпеки, яка проілюстрована на рис. 3, включає наступні системні компоненти: фізична й економічна доступність до продовольства; безпека, якість харчування; продовольча незалежність; надійність відносно сезонних і погодних коливань; сталий розвиток виробництва. Всі ці складові моделі враховуються при плануванні та розвитку АПК України.



Рис. 3. Складові державного регулювання системи національної продовольчої безпеки України, що ґрунтуються на критеріях «Римської декларації про всесвітню продовольчу безпеку»
Джерело: розроблено автором на основі [8]

Провідними секторами національної економіки є харчова промисловість та АПК, які впливають на продовольче забезпечення України. Мінагрополітики України у короткостроковій перспективі орієнтується на те, що ці сектори можуть стати найпривабливішим інвестиційним win-win портфелем з оцінкою в \$57 млрд. Мінагрополітики розроблено «Стратегію продовольчої безпеки України» (проект). Уряд України пропонує доцільні комплексні заходи, які допоможуть сформувати стійку систему забезпечення продовольчої безпеки держави, а також створити умови для сталого розвитку сільського господарства України. Завдяки реалізації Стратегії у середньостроковій перспективі Україна може отримати продовольчу незалежність [9].

На міжнародному форумі обговорювались результати аналізу державної політики з регулювання питання продовольчого забезпечення в Україні [10]. Завдання і регулятори механізму державного забезпечення продовольчої безпеки в Україні наведено у табл. 1. З даних табл.1 видно, що всі регуляторні заходи державної політики продовольчого забезпечення в Україні структуровані у 9 груп.

Однією з форм економічного механізму державного регулювання розвитку АПК є грошово-кредитне регулювання. Виділення фінансової допомоги є суттєвою допомогою аграріям. Протягом всього періоду повномасштабного вторгнення РФ на територію України вагоме значення має макрофінансова допомога міжнародних партнерів. З метою підтримки економічного відновлення аграрного сектору України для аграрних підприємств, які постраждали внаслідок військової агресії РФ, запроваджуються різні урядові та міжнародні програми. Зокрема ГС «Всеукраїнська Аграрна Рада» в рамках Програми USAID з аграрного і сільського розвитку (АГРО) реалізує проект

підтримки агробізнесу, що постраждав від активних бойових дій або тимчасової окупації; Програма USAID з аграрного та сільського розвитку (АГРО) із субгрантом «Підтримка агро-ММСП (мікро, малих та середніх підприємств), які постраждали від активних бойових дій або тимчасової окупації РФ» (документування збитків, формування доказової бази про злочини проти господарств), Урядова грантова програма підтримки малого та середнього бізнесу «єРобота»: розвиток садівництва, ягідництва, виноградарства та тепличного господарства тощо [14].

Таблиця 1

**Завдання і регулятори механізму державного забезпечення
продовольчої безпеки в Україні**
[власна розробка]

№з/п	Завдання	Регулятори
1	2	3
1	Розвиток сектору АПК України	Державна допомога організаціям на деокупованих територіях; розмінування сільськогосподарських земель (понад 0,5 млн.га станом на 1.01.24); державна підтримка з відновлення інфраструктури АПК. Введення державних фінансових інструментів кредитування сільського господарства (електронні аграрні розписки) [11]
2	Гармонізація українського законодавства до норм ЄС	Гармонізація вітчизняних документів до вимог ЄС (відкриття шлях до європейських ринків). Наприклад, 40% технічних регламентів ЄС стосуються агросектору. Вітчизняним виробникам доцільно адаптувати виробництво до норм європейського законодавства за наступними напрямками: підвищення операційної ефективності, виконання зеленої угоди, використання альтернативних джерел енергії, ускладнення технології, рецептур продуктів з поліпшеними властивостями [12]
3	Розвиток харчової промисловості України	Відбудова інфраструктури, використання нових технологій виробництва продуктів з урахуванням умов повоєнного відновлення економіки, євроінтеграційних процесів України, розвитку світового ринку, природничо-кліматичних умов, виробничого потенціалу тощо
4	Пріоритетність вітчизняного товаровиробника	Держрегулювання (кредитна, податкова, інвестиційна, митна політика) направлене на преференції для розвитку власного виробництва. Впроваджено ряд дієвих інструментів: держ. гранти «єРобота»; адаптація програм «Відновлення», «5-7-9» до держ. програми «Купуй українське»; публічні закупівлі та субсидії на Всеукраїнській економічній платформі «Зроблено в Україні» (2024 р. виділяється \$1,2 млрд. для заохочення внутрішнього товаровиробництва), держ. компенсації (2024 р. виділяється 1 млрд. грн. на покупку сільгосптехніки); стимулювання споживчого попиту, у т.ч. логотип для маркування «Зроблено в Україні» [13]
5	Пріоритетність високотехнологічного виробництва	Державна фінансова підтримка вітчизняного товаровиробника за нормами ЄС та експорту високотехнологічних товарів. Сприятиме забезпечення використання наукового потенціалу, розвиток різних галузей економіки

Закінчення табл. 1

1	2	3
6	Збалансованість інтересів держави та бізнесу	Розвиток продовольчого ринку на засадах чесної конкуренції з механізмами державного регулювання
7	Розвиток інфраструктури продовольчого ринку	Напрями держуправління: стабілізація ринкових ресурсів; ефективне використання потужностей з виробництва, заготівлі, зберігання, переробки, реалізації продукції; впровадження ресурсозберігаючих технологій виробництва, зберігання, переробки сільгосппродукції; розвиток ринку логістичних, страхових, кредитно-фінансових послуг
8	Контроль за безпечністю, якістю	Встановлення ефективної системи держконтролю за безпечністю, якістю насіння, сировини, продуктів переробки, продовольства
9	Експорт <i>товарів</i> з доданою вартістю	Державна підтримка виробництва й експорту товарів з доданою вартістю, що дозволить забезпечити сталий розвиток галузей національної економіки

Одним із головних напрямків міжнародної фінансової допомоги є відродження повоєнної економіки в містах України. Зокрема, до розробки й імплементації плану повоєнного відновлення «*Mariupol Reborn*» залучено понад 30 європейських міст, вітчизняний бізнес [15]. Іншим цікавим напрямом міжнародної фінансової допомоги є проєкт USAID «Економічна підтримка України» з грантовим фінансуванням за Річним програмним запитом APS-ERA-003 «Будуємо майбутнє української логістики та експорту». Ця програма направлена на відновлення економіки України шляхами: розбудови експортно-логістичного потенціалу сільського господарства; покращення експортної інфраструктури, технологій, процесів уздовж західних кордонів України [16].

Висновки. Результати досліджень є підставою для формулювання наступних висновків:

1. Продовольча безпека держави суттєво залежить від розвитку харчової промисловості та АПК України. Вони є провідними секторами воєнної економіки України. Щоб виробити ефективну вітчизняну продовольчу політику в умовах воєнного стану необхідно розуміти ризики, знати реальні загрози, прогнозувати потенційні небезпеки. Наукові винаходи та новітні технології також позитивно впливають на управління продовольчим забезпеченням.

2. З метою встановлення стратегічних відносин щодо забезпечення продовольчої безпеки в Україні, яка розвивається в умовах тривалої повномасштабної агресії РФ, постійно оновлюються діючі, приймаються нові нормативно-правові акти, у т.ч. вагомим є прийняття Плану повоєнного відновлення України. Ми також погоджуємось з думкою багатьох дослідників щодо необхідності розроблення комплексної державної програми забезпечення продовольчої безпеки з механізмом дотримання балансу між національною і глобальною безпекою.

3. Незважаючи на важкий воєнний час і складні умови розвитку воєнної економіки держава регулює продовольче забезпечення. Законодавчий орган працює над

розробленням нормативних документів, гармонізованих до європейських нормативів. КМУ, профільні міністерства України розробляють пріоритетні напрями стратегії державного управління. Уряд працює над вдосконаленням механізмів державного забезпечення продовольства, застосовує дієві заходи державної підтримки вітчизняних товаровиробників, аграріїв.

4. Від досконалості законодавчо-нормативної бази, дієвості виконавчої влади залежить ефективність дії регуляторних заходів, які впливають на продовольче забезпечення України.

5. Кризові явища, які відбуваються у сучасному світі, надзвичайно сильно впливають як на національну, так і на глобальну продовольчу безпеку. За таких умов важливо не підготовувати свої страхи перед голодом, а діяти, застосовуючи державні регулятори, методи, інструменти для вирішення проблеми продовольчого забезпечення. Зокрема, доцільно знайти способи імплементації Цілей сталого розвитку, а також провадити змістовне, здорове життя, не руйнуючи при цьому земної біосфери.

6. Основу для повоєнного відновлення природного середовища, переходу України до зеленої економіки в рамках євроінтеграційних процесів становитиме управління та координація зусиль нашої держави і країн ЄС в контексті кліматичної політики, зеленої реконструкції, проведення реформ багатьох секторів економіки.

Подальші наукові дослідження стосуватимуться формування системи продовольчого забезпечення, враховуючи напрями і заходи державної політики.

Список використаних джерел

1. Павлишин М. Л., Бурак Є. І. Проблемні аспекти продовольчого забезпечення в Україні та шляхи їх вирішення. *Тенденції розвитку маркетингу в умовах невизначеності*: збірн. матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 21–22 березня 2024 р.). Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2024. URL: <https://econom.lnu.edu.ua/research/conferences>.
2. Павлишин М., Бурак Є. Актуалізація питань комплексного підходу державного регулювання харчової безпеки в Україні. *Проблеми і практичні підходи виробництва та регулювання використання харчових добавок в країнах Європейського Союзу та в Україні*: збірн. матер. II Міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 25.10.2023). Київ: НУХТ, 2023. С. 17–19.
3. Lopatynskiy Y., Belei S., Kapelista I., Denysiuk L., Pavlyshyn M. The Effectiveness of the Management System in the Conditions of War and its Influence on the Development of Agribusiness. *Review of Economics and Finance*. 2023. Vol. 21. P. 932 – 940. URL: <http://doi.org/10.55365/1923.x.2023.21.102>
4. Іванов С.В., Юдіна С.В. Забезпечення національної продовольчої безпеки. *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету*. 2022. №2(5). С. 7–15. URL: <http://econvisnyk.dstu.dp.ua/article/view/270417> (дата звернення 03.03.2024).
5. Іванов С.В. Продовольча безпека України в умовах сучасних викликів: монографія. Одеса: ДУ ІРЕЕД НАНУ, 2023. 291 с. URL: <https://impeer.org.ua/>.
6. Концепція продовольчої безпеки: теорія і українська практика / Мудрак Р., Лагодієнко В., Осіпова А. та інші. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2024. Том 1 (54). С. 452–470. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.1.54.2024.4194>.
7. Blahopoluchna A. H. Economic Availability of Food in the Conditions of War.

- Economies' Horizons*. 2022. №3(21). P. 13–20. URL: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.3\(21\).2022.263549](https://doi.org/10.31499/2616-5236.3(21).2022.263549).
8. Rome Declaration on World Food Security. *World Food Summit* (Italy, 13 and 17 November, 1996). URL: <https://www.fao.org/3/w3613e/w3613e00.htm>.
 9. Мінагрополітики розробило проект Стратегії продовольчої безпеки України. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/970099.html> (дата звернення: 27.02.2024).
 10. Павлишин М.Л. Державний механізм забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану. *Продовольча безпека України в умовах післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри: міжн. форум*. Збірн. матер. II міжн. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 30–31 травня 2024 р.). Миколаїв, 2024. URL: <https://www.mnau.edu.ua/nauk-rob/ndv/nauk-prof-konf/prod-bezpr-ukr-v-umov-pislyavoeyen-vidn-glob-ta-nac-vim/>.
 11. Про електронні аграрні розписки : проект Закон України від 22.02.2024 р. № 9266; станом на 22 лютого 2024 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41844>.
 12. Agri-FOOD нового покоління. Як посилити бізнес та підготуватися до членства в ЄС? *AGROPORTAL*. URL: <https://agroportal.ua/publishing/lichnyi-vzglyad/agri-food-novogo-pokolinnya-yak-posiliti-biznes-ta-pidgotuvatisya-do-chlenstva-v-yes> (дата звернення 02.03.2024).
 13. Кешбек за покупку українських товарів: як це працюватиме. URL: <https://zn.ua/ukr/ECONOMICS/keshbek-za-pokupku-ukrajinskikh-tovariv-jak-tse-pratsjuvatime.html> (дата звернення: 02.03.2024).
 14. Павлишин М.Л. Аналіз факторів впливу на продовольчу безпеку України в умовах військового стану. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2023. Вип. 49 URL: <http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/economics>.
 15. Перший унікальний кейс відродження повоєнної економіки міста в Україні – у Польщі обговорили стратегію Mariupol Reborn. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/pershiy-unikalniy-keys-vidrodzhennya-povoeyennoyi-ekonomiki-mista-v-ukrayini-u-polschi-obgovorili-strategiyu-mariupol-reborn-2523499.html> (дата звернення: 03.03. 2024).
 16. Конкурс грантів «Будуємо майбутнє української логістики та експорту». *Портал USAID*. URL: <https://era-ukraine.org.ua/funding-opportunity-building-the-future-of-ukraine-logistics-and-export-ua/> (дата звернення: 03.03.2024).

References

1. Pavlyshyn, M.L., & Burak, Ye.I. (2024). *Problemni aspekty prodovolchoho zabezpechennia v Ukraini ta shliakhy yikh vyrishennia* [Problematic aspects of food supply in Ukraine and ways to solve them]. *Tendentsii rozvytku marketynhu v umovakh nevyznachenosti: materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Tendencies of marketing development in conditions of uncertainty, Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference]. Lviv [in Ukrainian].
2. Pavlyshyn, M.L., & Burak, Ye.I. (2023). *Aktualizatsiia pytan kompleksnoho pidkhodu derzhavnoho rehuliuвання kharchovoi bezpeky v Ukraini* [Actualization of the Issues of an Integrated Approach to State Regulation of Food Safety in Ukraine]. *Problemy i praktychni pidkhody vyrobnytstva ta rehuliuвання vykorystannia kharchovykh dobavok v krainakh Yevropeiskoho Soiuzu ta v Ukraini: materialy II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [The Problems and Practical Approaches to the Production and Regulation of the Use of Food Additives in the European Union and Ukraine, Proceedings of the II International Scientific and Practical Conference]. Kyiv [in Ukrainian].
3. Lopatynskiy, Y., Belei, S., Kapelista, I., Denysiuk, L., & Pavlyshyn, M. (2023) The

- Effectiveness of the Management System in the Conditions of War and its Influence on the Development of Agribusiness. *Review of Economics and Finance*. vol.21.2023. P. 932–940 Retrieved from: <http://doi.org/10.55365/1923.x2023.21.102> [in English].
4. Ivanov, S.V., & Yudina, S.V. (2022). Zabezpechennia natsionalnoi prodovolchoi bezpeky [Ensuring national food security]. *Ekonomichnyi visnyk Dniprovskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu*, 2(5), 7–15. Retrieved from: <http://econvisnyk.dstu.dp.ua/article/view/270417> [in Ukrainian].
 5. Ivanov, S.V. (2023). *Prodovolcha bezpeka Ukrainy v umovakh suchasnykh vyklykiv: monografii* [Ukrainian Food Security in the Context of Modern Challenges]. Odessa: DU IREED NANU. Retrieved from: <https://impeer.org.ua/> [in Ukrainian].
 6. Mudrak, R., Lahodiienko, V., Osipova, A., Froter, O., & Sokoliuk K. (2024) *Kontseptsiia prodovolchoi bezpeky: teoriia i ukrainska praktyka* [The Concept of Food Security: Theory and Ukrainian Practice] / *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky*, 1 (54), 452–470. Retrieved from: <https://doi.org/10.55643/fcapt.1.54.2024.4194> [in Ukrainian].
 7. Blahopoluchna, A. H. (2022). Economic Availability of Food in the Conditions of War. *Economies' Horizons*. 3(21), 13–20. Retrieved from: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.3\(21\).2022.263549](https://doi.org/10.31499/2616-5236.3(21).2022.263549) [in English].
 8. Rome Declaration on World Food Security (1996). *World Food Summit*. Retrieved from: <https://www.fao.org/3/w3613e/w3613e00.htm> [in English].
 9. Minahropolityky rozroblyo proiekt Stratehii prodovolchoi bezpeky Ukrainy [The Ministry of Politics has expanded the project of the Strategy for the Protection of Ukraine's Voluntary Security]. Retrieved from: <https://interfax.com.ua/news/economic/970099.html> [in Ukrainian].
 10. Pavlyshyn, M.L. (2024) *Derzhavnyi mekhanizm zabezpechennia prodovolchoi bezpeky v umovakh voiennoho stanu* [The State Mechanism for Ensuring Food Security under Martial Law]. *Prodovolcha bezpeka Ukrainy v umovakh pisliavoiennoho vidnovlennia: hlobalni ta natsionalni vymiry: mizhnarodnyi forum. Materialy II mizhnarodnoi nauko- praktychnoi konferentsii* [The Food Security of Ukraine in the Context of Post-War Reconstruction: Global and National Dimensions, Proceedings of the II International Scientific and Practical Conference]. Mykolaiv. Retrieved from: <https://www.mnau.edu.ua/nauk-rob/ndv/nauk-prof-konf/prod-bezyp-ukr-v-umov-pislyavoyen-vidn-glob-ta-nac-vim/> [in Ukrainian].
 11. About the Electronic Agricultural Receipts: Draft Law of Ukraine from February 22 2024, No 9266. Retrieved from: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41844> [in Ukrainian].
 12. *Agri-Food novoho pokolinnia. Yak posylyty biznes ta pidhotuvatysia do chlenstva v Yes?* (2024). [The new generation of Agri-Food. How to Strengthen Business and Prepare for EU Membership?]. *AGROPORTAL*. Retrieved from: <https://agroportal.ua/publishing/lichnyi-vzglyad/agri-food-novogo-pokolinnia-yak-posilyty-biznes-ta-pidgotuvatisya-do-chlenstva-v-yes> [in Ukrainian].
 13. *Keshbek za pokupku ukrainskykh tovariv: yak tse pratsiuvatyme* (2024) [The cashback for buying Ukrainian goods: how it will work]. Retrieved from: <https://zn.ua/ukr/ECONOMICS/keshbek-za-pokupku-ukrajinskikh-tovariv-jak-tse-pratsjuvatime.html> [in Ukrainian].
 14. Pavlyshyn, M.L. (2023) *Analiz faktoriv vplyvu na prodovolchu bezpeku Ukrainy v umovakh viiskovoho stanu* [The Analysis of Factors Influencing the Food Security of Ukraine under Martial Law]. *Formuvannia rynkovoï ekonomiky v Ukraini*, 49. Retrieved from: <http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/economics> [in Ukrainian].
 15. *Pershyy unikalnyi keis vidrozhennia povoiennoi ekonomiky mista v Ukraini – u Polshchi obhovoryly stratehiiu Mariupol Reborn* [The First Unique Case of Reviving a Postwar City's Economy in Ukraine – Mariupol Reborn Strategy Discussed in Poland] (2024). Retrieved from: <https://tsn.ua/ukrayina/pershyy-unikalniy-keys-vidrozhennya-povoyennyi->

ekonomiki-mista-v-ukrayini-u-polschi-obgovorili-strategiyu-mariupol-reborn-2523499.html [in Ukrainian].

16. *Konkurs hrantiv «Buduiemo maibutnie ukrainskoi lohistyky ta eksportu»* [“Building the Future of Ukrainian Logistics and Exports” Grant Competition]. *Portal USAID*. Retrieved from: <https://era-ukraine.org.ua/funding-opportunity-building-the-future-of-ukraine-logistics-and-export-ua> [in Ukrainian].

STATE MECHANISM FOR ENSURING FOOD SECURITY IN UKRAINE

Marianna Pavlyshyn

*Ivan Franko National University of Lviv,
18 Svobody Ave., Lviv, 79008,*

e-mail: marianna.pavlyshyn@lnu.edu.ua, P.Maryanka@i.ua; ORCID: 0000-0003-3044-297X

Abstract. The article proves that the economic mechanism of state regulation of the food security system of Ukraine is complex and multidirectional. This mechanism includes areas, forms, methods, principles, means, functions, and legislative regulation of various sectors of the economy.

The article describes the components of the mechanism of state food security: development of the domestic food industry and agro-industrial complex, harmonization of Ukrainian legislation with EU norms, priority of development of domestic producers and creation of high-tech production of goods, balance of interests of the state and business, development of food market infrastructure, safety control, export of goods with a high share of added value.

The article contains a model of food security based on the criteria of the Rome Declaration on World Food Security, and presents its components: physical and economic access to food; food safety and quality; food independence; reliability with respect to seasonal and weather fluctuations; and sustainable production development.

It is also noted that the leading sectors of the national economy are the food industry and the agro-industrial complex with a win-win investment portfolio of \$57 billion. These sectors have a direct impact on the food supply of Ukraine. Monetary regulation is one of the forms of economic mechanism of state regulation of the agricultural sector development, and the allocation of financial aid is a significant help to farmers. To support the economic recovery of the Ukrainian agricultural sector, various governmental and international programs have been introduced for agricultural enterprises affected by the military aggression of the Russian Federation. Today, macro-financial assistance from international partners is of great importance.

The author formulates practical recommendations for the state mechanism for ensuring food security in Ukraine.

Keywords: economic mechanism, state regulation, tariff regulation, non-tariff regulation, food security, agro-industrial complex.

Стаття надійшла до редакції 20.03.2024

Прийнята до друку 25.04.2024